

2,2211.

Rozporządzenie Głównego Urzędu Miar o dopuszczeniu do legalizacji planimetrów do pomiaru powierzchni skór typu *RPT 1,1* wyrobu fabryki G. Coradi w Zürichu.

Na podstawie art. 11, 12 i 16 dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. r. 1919 poz. 211) oraz § 19 Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass-u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. № 28 poz. 166) zarządza się co następuje:

Przepisy ogólne.

§ 1.

Dopuszcza się do legalizacji planimetry do pomiaru powierzchni skór typu poniżej opisanego, wytwarzane przez firmę G. Coradi w Zürichu. Planimetry te powinny być zaopatrzone w znak typu *RPT 1,1*.

§ 2.

Planimetry te powinny odpowiadać postanowieniom przepisów o warunkach legalizowania przyrządów do pomiaru powierzchni skór (POM poz. 2,22), o ile nie zostają one zmienione przez rozporządzenie niniejsze.

Zakres stosowania.

§ 3.

Planimetry te dozwala się stosować do pomiaru powierzchni skór.

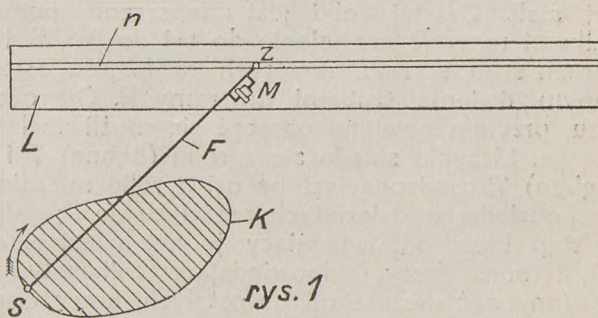
Schemat konstrukcji i zasada działania.

§ 4.

Schemat konstrukcji i zasada działania planimetru typu *RPT 1,1* jest następująca:

Drażek *F* (rys. 1) porusza się w ten sposób, że jednym jego końcem

S obwodzi się kontur mierzonej powierzchni, drugi zaś koniec *Z* (względnie jakiś stały punkt drażka) posiada ruch przymusowy wzdłuż prostolinijowego żłobka *n* nieruchomej szyny kierowniczej *L*. Przy tym ruchu drażka *F*, rolka miernicza *M*, osadzona na osi równoległej do osi drażka, toczy się (względnie ślizga) po powierzchni szyny. Z teorii wynika, że gdy koniec drażka *S*

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 6 września 1928 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Cena 40 groszy.

№ 401.

opisze dowolną krzywą zamkniętą K , to kąt, o jaki przytem obróci się rolka M , będzie proporcjonalny do powierzchni krzywej K , t. zn., iż miara tego kąta pomnożona przez pewien współczynnik, stały dla każdego przyrządu, będzie równa mierze wyznaczanej powierzchni.

Opis szczegółów konstrukcji.

§ 5.

a. Planimetr typu $RPT1,1$ składa się z dwóch części zasadniczych: a) z właściwego planimetru i b) z szyny drewnianej, stanowiącej prowadnicę.

b. Właściwy planimetr składa się z drążka ruchomego i ramy, w której osadzona jest rolka miernicza oraz liczydło. Drążek ruchomy stanowi metalowa rura F (rys. 2 ÷ 4) o przekroju prostokątnym. Na jednym z jej końców umieszczony jest przedłużnik F_1 , dający się przykręcać do rury śrubą k . Umożliwia on dowzorcowanie planimetru przez odpowiednią niewielką zmianę długości drążka. Z przedłużnikiem połączony jest na stałe sztyft S , służący do obwodzenia konturu mierzonej powierzchni. Sztyft jest umieszczony prostopadłe do osi drążka. Średnica dolnego jego końca, o kształcie kulistym, nie powinna przekraczać $2,5\text{ mm}$.

Drugi koniec rury F jest przymocowany dwiema śrubami S_1 i S_2 do pałąka B , ten zaś jest połączony również śrubami z prostokątną ramą R .

c. Do jednego z ramion tej ramy prostopadłe do osi drążka F przymocowana jest ośka Z , wykonana ze stali hartowanej. U dołu ośka Z zakończona jest kulką, która przesuwą się w żłobku szyny. Ośka Z stanowi oś obrotu drążka F . Długość tego drążka, miarodajna dla wyznaczenia stałej planimetru, jest równa odległości osi sztyfta S i osi Z .

Z ośką Z połączona jest luźno płózka g . Służy ona z jednej strony do prowadzenia końca drążka wzdłuż szyny L , z drugiej zaś strony płózka ta nie pozwala, aby przy obwodzeniu znacznych pól, przekroczony został dopuszczalny kąt, który oś drążka F tworzy z osią żłobka, mianowicie zapobiega temu występ p , który przy osiągnięciu tego kąta uderza o płózkę i wstrzymuje dalszy ruch.

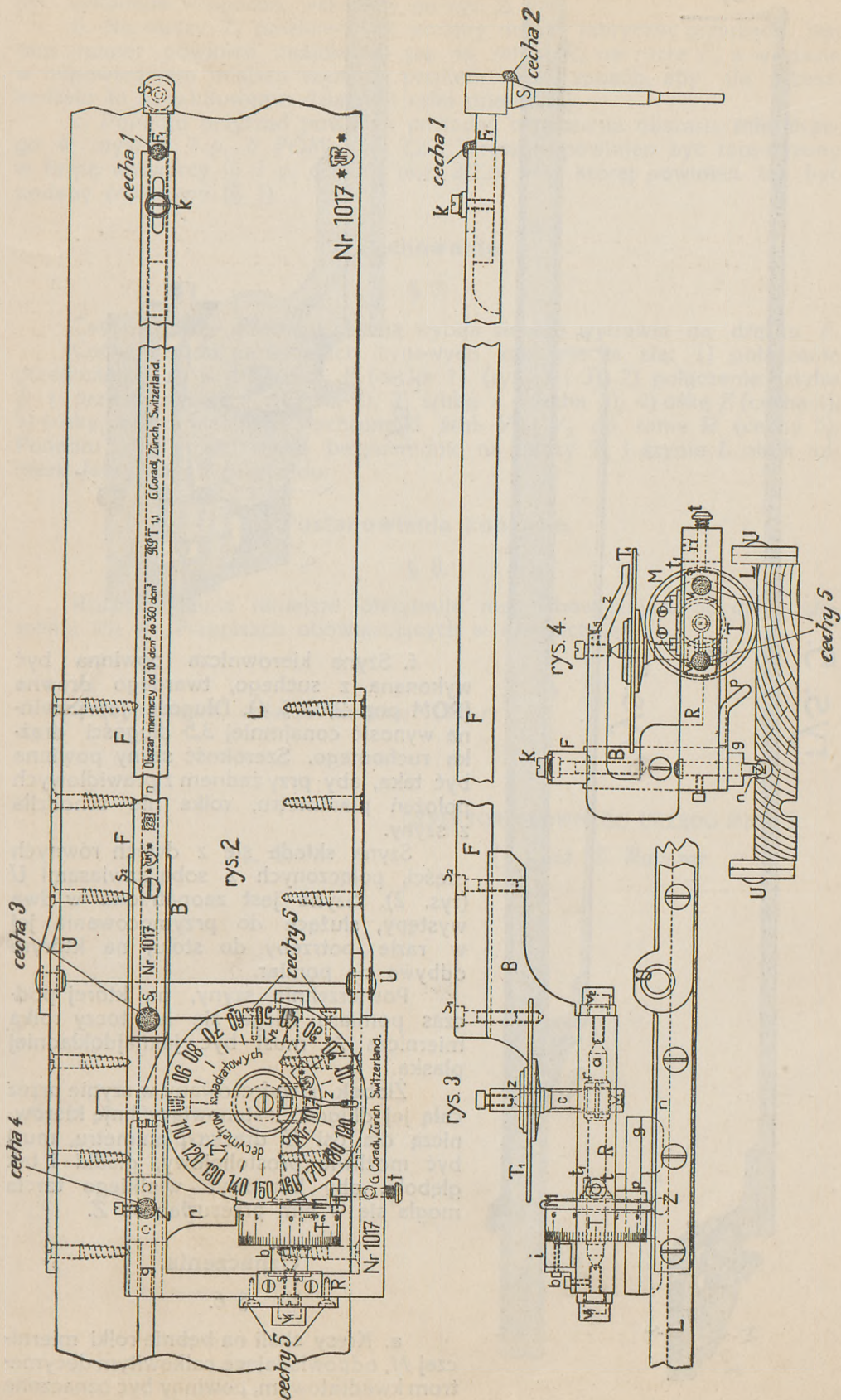
d. Na rys. 2 ÷ 7 M przedstawia rolkę mierniczą, wykonaną z hartowanej stali. Oś tej rolki jest umieszczona pomiędzy dwiema przeciwległymi belkami ramy R równoległe do osi drążka F . Końce jej obracają się w kierenerach śrub V_1 i V_2 , z których każda jest osłonięta ochronnikiem, przykręconym dwiema śrubami do ramy R . Oś rolki powinna być osadzona bez luzu, przytem powinna obracać się możliwie lekko.

e. Liczydło składa się z rolki (bębna) T i z tarczy liczbowej T_1 . Rolka (bęben) T osadzona jest na osi a rolki mierniczej M . Obwód rolki T posiada podziałkę w dziesiątych częściach dcm^2 ; cały obwód odpowiada 10 dcm^2 . Odstęp kres, odpowiadający jednej dziesiątej dcm^2 , nie może być mniejszy od 1 mm . Kresy, odpowiadające całkowitym decymetrom kwadratowym, powinny być dłuższe od pozostałych, kresy, odpowiadające połówkom decymetrów kwadratowych, powinny być dłuższe od kres, odpowiadających dziesiątym częściom dcm^2 . Do odczytania wskazań na skali rolki (bębna) służy nieruchomy wskaźnik i (rys. 3) w postaci kresy, wykonanej na występie b , przyśrubowanemu do ramy R .

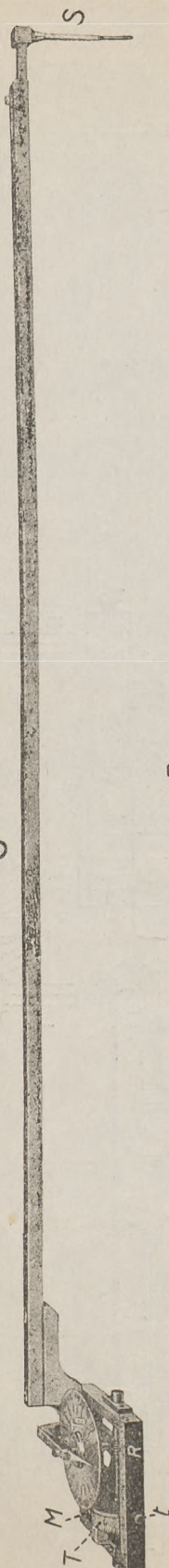
W celu wygodniejszego ustawiania rolki (bębna) T na zero, co się wykonywa przez obrót tej rolki ręką, w ramie R umieszczony jest sprężynujący sztyft t , zaś w rolce M sztyft t_1 , stanowiący zderzak.

Ruch obrotowy, wykonywany przez rolkę M podczas pomiaru, przenosi się zapomocą ślimaka, umieszczonego na osi tej rolki na koło ślimakowe r ; na osi tego koła umieszczona jest tarcza podziałowa T_1 . Obwód tej tarczy jest podzielony na działki, odpowiadające 10 dcm^2 ; odległość końców dwóch sąsiednich kres, bliższych obwodu tarczy, nie powinna być mniejsza od 5 mm .

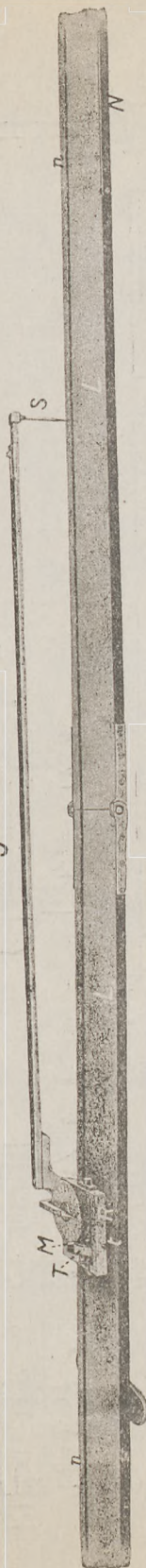
Do odczytania wskazań tarczy T_1 służy wskaźnik z , odpowiednio przymocowany do ramy R . Ustawienie tarczy T_1 na zero dokonywa się przez odpowiednie obrócenie jej ręcznie.

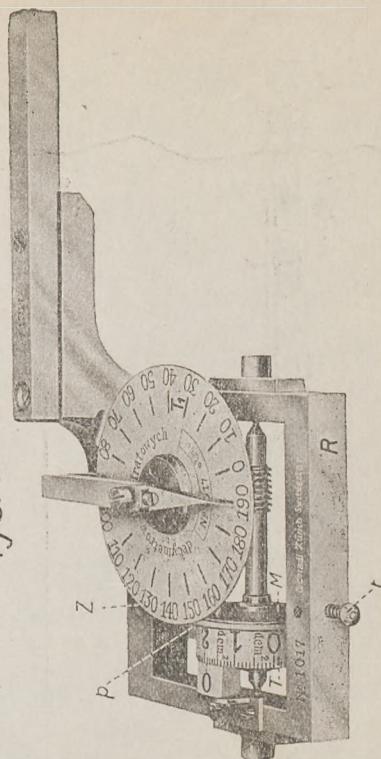
rys. 5.

rys. 6.

rys. 7.

f. Szyna kierownicza powinna być wykonana z suchego, twardego drewna (POM poz. 2,03 § 4). Długość jej powinna wynosić co najmniej 3,5 długości drążka ruchomego. Szerokość szyny powinna być taka, aby przy żadnym z prawidłowych położań planimetru, rolka nie schodziła z szyny.

Szyna składa się z dwóch równych części, połączonych z sobą zawiasami *U* (rys. 2). Szyna jest zaopatrzona w dwa występy, służące do przymocowania jej w razie potrzeby do stołu, na którym odbywa się pomiar.

Powierzchnia szyny, na której podczas pomiaru ślizga się lub toczy rolka miernicza *M*, musi być jaknajdokładniej płaska.

Żłobek *n*, wyfrezowany w szynie przez całą jej długość i stanowiący linię kierowniczą dla osi *Z* drążka planimetru, musi być możliwie prostolinjowy, gładki i tak głęboki, aby bez zbyt wielkiego tarcia mogła się w nim przesuwąć oś *Z*.

Oznaczenia.

§ 6.

a. Kresy skali na bębnie rolki mierniczej *M*, odpowiadające całkowitym decymetrom kwadratowym, powinny być oznaczone

odpowiednimi liczbami oraz skrótem jednostki (POM poz. 2,03 § 15) przy największym oznaczeniu liczbowym, bądź też przy każdym oznaczeniu liczbowym.

Oznaczenia liczbowe oraz oznaczenie jednostki na tarczy T_1 powinny być wykonane w sposób, wskazany na rys. 2.

b. Na tarczy T_1 powinien być podany numer fabryczny przyrządu. Ten sam numer powinien znajdować się na ramie R , na rurze F , a wreszcie w odpowiednim miejscu szyny L , przytem w ten sposób, aby nie przeszkadzało to prawidłowemu działaniu rolki mierniczej.

c. Ponadto przyrząd powinien posiadać oznaczenia obszaru mierniczego w myśl § 7 p. b POM poz. 2,22. Wreszcie powinien być zaopatrzony w firmę wytwórcy (§ 7 p. c POM poz. 2,22), przy której powinien też być podany znak typu (§ 1).

Cechowanie.

§ 7.

Cechę urzędu główną i roczną wybija się lub wytrawia na drażku F .

Cechą urzędu na kroplach cynowych zabezpiecza się: 1) połączenie przedłużnika F_1 z drażkiem F (cecha 1) (rys. 2 i 3), 2) połączenie sztyfta S z przedłużnikiem F_1 (cecha 2), 3) śrubę s_1 (cecha 3), 4) ośkę Z (cecha 4), 5) śruby, przymocowujące ochronniki śrub V_1 i V_2 do ramy R (cechy 5). Ponadto wybija się cechę bezpośrednio na tarczy T_1 i szynie L obok numeru fabrycznego przyrządu.

Postanowienia końcowe.

§ 8.

Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą od dnia ogłoszenia ich w „Przepisach obowiązujących w miernictwie”.

Grzegorzowice, dnia 29 sierpnia 1928 r.

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:

L. S.

(—) inż. Z. Rauszer

